

Bibliografie literaire tijdschriften

1. 1800-1809

1. 1800-1809

1.1. Inleiding

De belangstelling voor literaire tijdschriften uit een bepaald tijdvak is de laatste jaren enorm aan het toenemen. Dat hangt natuurlijk samen met de opkomst van de receptie-esthetica en met de groeiende aandacht voor margeliteratuur. Ook voor literatuursociologen is het van belang literaire tijdschriften en hun invloeden te bestuderen. Wat minder recent is de interesse van bibliografen voor de tijdschriften, die echter meestal gericht was op het verzamelen van bibliografisch materiaal over een auteur, en niet over het tijdschrift zelf. Ook daarin is verandering gekomen: de reeks *Literaire Tijdschriften in Nederland* (LTN) heeft zich ten doel gesteld bibliografische beschrijvingen van alle literaire tijdschriften die ooit in Nederland verschenen zijn te verzorgen (1). Vanuit de literairhistorische zijde was de belangstelling voor de tijdschriften vooral gericht op het verband tussen de grote mannen uit de literatuur en het tijdschrift waaraan zij meewerkten. Er zijn wel pogingen gedaan de literatuurhistorie meer stromingsgewijs te beschrijven en dan vormden de tijdschriften natuurlijk een belangrijk middel (2), maar voor het tijdvak waar wij mee werken is dat niet gebeurd.

Wie zich ooit heeft beziggehouden met een onderzoek op het gebied van de negentiende eeuw dat vergelijkbaar met de bovenstaande is, heeft het voorbereidend werk tot nu toe zelf moeten doen. Er bestaan namelijk geen overzichtslijsten van de negentiende-eeuwse literaire tijdschriften. Ik heb zelf het gemis daarvan met enige smart ervaren bij onderzoek naar de ontvangst van *De Gedichten van de Schoolmeester* en bij een groepsonderzoek naar de receptie van de historische roman. Eerst moesten de tijdschriften die recensies opnamen moeizaam bij elkaar gezocht worden, voor het eigenlijke werk kon beginnen. Om te voorkomen dat dit zoekwerk steeds opnieuw moet plaatsvinden, begin ik hier een kwantitatieve lijst van literaire tijdschriften. Ik pretendeer geen volledigheid, maar hoop wel dat met hulp van lezers deze lijst tot een volledige uitgroeit. Door mijn werkwijze en bronnen aan te geven, verwacht ik op lacunes opmerkelijk gemaakt te worden, zodat aanvullingen in volgende nummers kunnen worden gepubliceerd. Om zo systematisch mogelijk te kunnen werken, heb ik een begripsomschrijving van 'literair tijdschrift' gemaakt. De voor de hand liggende beperkingen in plaats van uitgave, taal, tijdvak, verschijningsfrequentie en doelpubliek omschrijf ik tevens hieronder.

1.1.1. Plaats van uitgave

In de lijst worden alleen tijdschriften die in Nederland uitgegeven zijn opgenomen. Belgische tijdschriften en tijdschriften uit de tijd voor de scheiding met België die in een daar gelegen plaats uitgegeven zijn, neem ik niet op. Omdat exemplaren van deze tijdschriften vaak niet in Nederlandse bibliotheken zijn, kunnen mijn Belgische collega's beter in staat geacht worden een vergelijkbare lijst te maken.

1.1.2. Taal

In de lijst worden alleen de Nederlandstalige tijdschriften opgenomen. Een inventaris van de Franstalige tijdschriften die ook in de negentiende eeuw nog veel in Nederland werden uitgegeven, zou in een anderssoortige studie eens gegeven moeten worden. Als bij een tweetalig tijdschrift één van de talen Nederlands is, wordt dit wel opgenomen.

1.1.3. Tijdsvak

Mijn voornemen is in ieder geval de eerste helft van de negentiende eeuw in kaart te brengen. Ik begin bij 1800 en neem de tijdschriften op die in dat jaar verschenen (of ze nu al eerder begonnen, met het nieuwe jaar tijdens 1800). Ik werk met tienjarige tafels om enigszins overzicht over de hoeveelheid van het materiaal te houden.

1.1.4. Verschijningsfrequentie

Als een tijdschrift beschouw ik alles wat tussen krant en jaarboek ligt. Kranten verschenen in de negentiende eeuw niet altijd dagelijks: er zijn er ook die twee of drie keer per week verschenen. Die periodieken die ten hoogste éénmaal per week en ten minste tweemaal per jaar uitkwamen, worden opgenomen. Voor kranten zijn andere lijsten (3), voor jaarboeken nog niet, maar aan de Leidse Universiteit wordt een begin met het inventariseren van almanakken gemaakt. Soms is het moeilijk een seriewerk van een tijdschrift te onderscheiden, vooral als bij het inbinden de omslagen weggelaten zijn. Ook boeken die in stukken uitgegeven zijn, leiden wel eens tot aarzeling. Al doorbladerend komt men meestal wel tot een conclusie: een seriewerk verschijnt wel periodiek, maar heeft geen redactie en geen afwisselende inhoud. Bij twijfel neem ik het als tijdschrift op.

1.1.5. Publiek

Ik verwerk geen tijdschriften die zich uitdrukkelijk tot de jeugd of tot kinderen richten. Misschien bestaan ook daar al lijsten voor (in ieder geval wel voor de pedagogische tijdschriften (4)). Tijdschriften die zich richten tot vrouwen of beter, dames, of tot een bepaalde stand (voor den gemeenen man, voor de beschaafde middelstand) worden echter niet afgezonderd.

1.1.6. Het begrip 'literair tijdschrift'

Het is moeilijk een omschrijving van wat een literair tijdschrift is te geven. Men kan aan kwalitatieve en kwantitatieve normen denken. Dus: wanneer er 'literatuur' in staat, en wanneer bijvoorbeeld meer dan de helft van het tijdschrift daaruit bestaat. Men kan ook aan recensies denken: wanneer er besprekingen van literatuur (of 'leesboeken') in staan, heeft men met een literair tijdschrift te maken. De moeilijkheid is natuurlijk dat over 'wat is literatuur' geen overeenstemmende opvatting bestaat.

Om de gebruiksmogelijkheden van mijn lijst niet te beperken, heb ik gekozen voor een zeer brede omschrijving van het begrip literair tijdschrift. Naar goedvaderlandse gewoonte stel ik dan dat alle poëzie en toneel literatuur is, en wat proza betreft alleen fictioneel proza literatuur is. Ieder tijdschrift dat *literatuur* in deze zin publiceert of *besprekingen van en beschouwingen over literatuur* in deze zin, noem ik een literair tijdschrift. Qualitatief hanteer ik dus geen norm. Ook kwantitatief leg ik weinig beperkingen. Als ik in de twee jaargangen per tien (als die er tenminste zijn) van het tijdschrift die ik bij autopsie doorneem, tenminste éénmaal 'literatuur' of een bespreking van of een beschouwing over 'literatuur' aantref, neem ik het tijdschrift in de lijst op. De 'literatuur' die ik aantref moet wel als zelfstandige publikatie voorkomen, en niet ter illustratie geciteerd worden in een artikel dat over iets heel anders gaat.

Men begrijpt wel dat ik deze brede omschrijving alleen hanteer om mijn lijst ook bruikbaar te maken voor uitgebreide recensieonderzoeken, volledige bibliografieën van letterkundigen e.d. Het hart kruipt echter waar het niet gaan kan: de tijdschriften die volgens hedendaagse spraakgewoonte - en nu houd ik me verre van een begripsomschrijving - literair genoemd zouden worden, heb ik van een asterisk voorzien. Toneeltijdschriften weer niet: hier bestaan lijsten voor (5). Tijdschriften met een spektaktoriaal karakter voorzie ik van een plusteken.

Ik voorzie één categorie die moeilijkheden zal opleveren, maar die ik nog niet aangetroffen heb: de tijdschriften met reisbeschrijvingen (geen fictie, maar toch niet zomaar buiten de literatuur te plaatsen). Oplossing ad hoc in de vorm van een nootje ligt voor de hand. Er is nog een beperking die mijn begripsomschrijving meebrengt: niet-literair werk van letterkundigen in tijdschriften wordt niet als literatuur meegeteld (bv. wijsgerige verhandelingen van J. Kincker, opstellen over historie van J. van Lennep), zodat persoonsbibliografieën op basis van deze lijst alleen volledig kunnen zijn wat betreft literaire bijdragen.

1.1.7. Werkwijze

Om mijn materiaal te verzamelen heb ik voor dit tijdvak vier bronnen gebruikt. Al bij het doornemen van de bronnen schiftte ik: als uit de titelbeschrijving bleek dat het vermelde tijdschrift meer dan eens per week of jaarlijks uitkwam, als het zich aandiende als kindertijdschrift, of zonneklaar geen literatuur kon bevatten (bv.

Officiële Mededelingen van het Ministerie van Landbouw), werd het niet op kaart gezet. De rest werd naar de brongegevens overgenomen. Vervolgens controleerde ik of deze tijdschriften in de Centrale Catalogus van Periodieken van de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag voorkwamen (dus niet in de gedrukte CCP, die niet geheel bijgewerkt is, maar in het systeem ter plaatse). De tijdschriften waarvan een exemplaar in het bezit van de Koninklijke Bibliotheek, de Universiteitsbibliotheek van Leiden of die van Amsterdam berust, heb ik door autopsie als literair of niet-literair gekwalificeerd. Er bleef een flinke lijst over van tijdschriften die volgens de CCP t.p. niet meer in de Nederlandse bibliotheken voorkomen. Misschien dat lezers exemplaren van het tijdschrift kennen, en voor een aanvulling kunnen zorgen. Van een klein aantal tijdschriften was het enige exemplaar in het bezit van een niet in de randstad gelegen bibliotheek. Louter om praktische redenen heb ik dit niet in ogenschouw kunnen nemen. Misschien dat lezers....

Om het onderscheid literair/niet-literair te maken heb ik niet alle tien jaargangen van het tijdschrift doorgenomen, maar die van 1800 (of die van de oprichting als het tijdschrift toen nog niet bestond) en die van 1809 (of de laatste als het tijdschrift eerder ophield).

1.1.7.1. Bronnen

Ik gebruikte voor dit tijdvak:

J. DE JONG. *Alphabetische naamlijst van boeken, welke sedert het jaar 1790 tot en met het jaar 1831, in Noord-Nederland zijn uitgekomen [...]. Strekkende ten vervolge op het Naamregister van Nederduitsche boeken van R. Arrenberg. 's-Gravenhage enz., 1832.* [Naamlijst *De Jong*]

Naamlijst van Nederduitsche boeken, als mede van Fransche en Latijnsche werken, oratiën, dissertatiën, konstprenten, pourtraiten, landkaarten, enz., gedurende de jaaren 1790-1848 in ons vaderland uitgekomen. Amsteldam enz., 1794-1848. [Naamlijst *Saakes*]

A.J. HANOU. *Periodieken, aanwezig in tss-catalogus UBA, uitgegeven in Nederland/België, tot en met 1800.* [Gestencilde uitgave Instituut voor Neerlandistiek, Universiteit van Amsterdam.]

A.J. HANOU: *Lijst periodieken in het nederlands/belgisch taalgebied gedrukt voorzover aanwezig UBA (volgens tss-catalogus): tijdvak 1801-1831.* [Gestencilde uitgave Instituut voor Neerlandistiek, Universiteit van Amsterdam.] [Gezamenlijk bekend onder de naam: lijst Hanou.]

De lijst *Saakes* en *De Jong* zijn eigentijdse bronnen. De lijst *Saakes* is een maandblad. De aflevering van december bevat een opsomming van de tijdschriften die dat jaar uitgekomen zijn. Bij deze opsomming staan echter niet altijd de tijdschriften die onder de naam van een redacteur uitgekomen zijn of verhandelingen en mededelingen van genootschappen. Die moet men verspreid over de maanden tussen de nieuw verschenen boeken opzoeken. Ik heb dit niet gedaan, tenzij uit een van de andere bronnen een dergelijk tijdschrift zich aandiende en ik *Saakes* ter controle gebruikte (via

het register). Uit *Saakes* heb ik de meeste tijdschriften gehaald. Bij autopsie bleken zijn bibliografische gegevens meestal zeer nauwkeurig te zijn.

De naamlijst *De Jong* heeft achterin een lijst van tijdschriften over de periode 1790-1831. De gegevens hierin zijn zeer summier en weinig exact.

De lijst *Hanou* is een opsomming van alle periodieken in het Nederlands-Belgisch taalgebied gedrukt uit het bezit van de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam tot en met 1830. Ook dit is een waardevolle bron vanwege de volledigheid, de nauwkeurigheid en omdat de UBA een van de uitgebreidste collecties op tijdschriften-gebied heeft.

1.1.7.2. *Ordering*

Binnen het tijdvak van tien jaar orden ik alfabetisch op het eerste substantief, vervolgens op het eerste naamwoord enz.

1.1.7.3. *Gegevens*

Per tijdschrift vermeld ik:

- titel en ondertitel zoals die in het eerste nummer van de jaargang van 1800 voorkomen (of de eerste als het tijdschrift toen nog niet bestond). Soms zijn de ondertitels zeer uitgebreid of bevatten een inhoudsopgave. Dat kort ik via teksthaken in. Titelveranderingen geef ik aan, tenzij enkel een spellingwijziging heeft plaatsgevonden.
- als het tijdschrift een voortzetting is, geef ik de titel van het voorgaande aan (v.v.= voortzetting van).
- als het tijdschrift onder een andere naam voortgezet is, of in een ander is overgegaan, geef ik de titel van het vervolgende aan (v.a.= voortgezet als; v.i.= voortgezet in).
- zo mogelijk verschijningsfrequentie.
- als op de titelpagina een redacteur of redactie genoemd wordt, geef ik die aan.
- eerste en laatste jaar van verschijnen.
- uitgeversnaam en uitgeversplaats volgens het eerste nummer van 1800 (of van de eerste jaargang). Worden meer namen en plaatsen genoemd, dan vermeld ik achter de eerste: enz.

1.2. *Literaire tijdschriften 1800-1809*

Apollo: zie *De Prullemand*.

+ *Arke, De - Noach's*. [Weekblad] 1799-1800.

v.a. *Sem, Cham en Japhet*.

Amsterdam: H. Gartman.

+ *Bataaf, De Waare*. [Weekblad] 1802.

Den Haag: B.A. Fallee.

* *Bibliotheek, Hedendaagsche vaderlandsche -, van wetenschap, kunst en smaak*. [16 stukken p.j.] 1805-1811.

v.v. *Nieuwe vaderlandsch bibliotheek van wetenschap, kunst en smaak*.

- v.i. *Vaderlandsche letteroefeningen*.
Amsterdam: M. de Bruyn.
- * *Bibliotheek, Nieuwe vaderlandsche, van wetenschap, kunst en smaak*.
[16 stukken p.j.] 1797-1804.
v.v. *Vaderlandsche bibliotheek van wetenschap, kunst en smaak*.
v.a. *Hedendaagsche vaderlandsche bibliotheek van wetenschap, kunst en smaak*.
Amsteldam: M. de Bruyn.
Bibliotheek van theologische letterkunde, inhoudende Godgeleerde verhandelingen, beoordeelingen van in- en uitlandsche godgeleerde werken, en algemeene berigten [enz.]. [Kwartaalschrift] 1803-1811.
Amsterdam: W. Brave.
- + *Blixem, De politieke*. [Weekblad] 1801-1802.
v.v. *De burger politieke blixem*.
v.a. *De oude echte politieke blixem*.
Delft: J. Wiegman.
- + *Blixem, De oude echte politieke*. [Weekblad] 1802.
v.v. *De politieke blixem*.
Den Haag: A. Rosmuller.
- + *Bogchel, De - postknecht*. [Weekblad] 1802.
Groningen, enz.: Eekhof, enz.
- + *Burger, De - politieke blixem*. [Weekblad] 1800-1801.
v.a. *De politieke blixem*.
Utrecht, enz.: Wed. J. ter Veen, enz.
- * *Bijenkorf, De*. [Weekblad] 1807-1810.
v.a. *De nieuwe bijenkorf*.
Schiedam: J. Locke en W. Molenaar.
[Na de eerste jaargang, die niet literair in enge zin is, vond een koerswijziging plaats. De delen 2 en 3 (v.a. 30 april 1808) zijn literair te noemen.]
- + *Cato, in de negentiende eeuw*. [Weekblad] 1801.
Leyden: P.H. Trap.
- Christen, De ongeveer*. [Weekblad? 1797-1804.]
Amsteldam: M. de Bruyn.
[Bestond volgens Saakes van 1797-1804. Er is slechts een zeer incompleet exemplaar in de KB, dat op ca. 1775 gedateerd staat.]
- Christen, De redelijke*. [Weekblad 1807]
Amsterdam: W. Brave.
[Het enige exemplaar van dit tijdschrift (KB) is incompleet en draagt geen jaartal. In de CCP is het gedateerd als ca. 1800, volgens Saakes kwam het in 1807 uit.]
- + *Courier, De nieuwe onverwagte*. [Weekblad] 1802.
Gronigen: A.F. Vos.
- + *Domoor Reviseur, De*. [Weekblad] 1801.
Amsterdam, enz.: Van der Kroe, enz.
Elegantia, of: tijdschrift van mode, luxe en smaak, voor dames.
[Maandschrift] 1807-1814.
Amsteldam: E. Maaskamp.
- * *Fortuin, De - : weekblad, bevattende ernstige en boertige men-
gingen, in proza en poëzy*. Door A.L. Barbaz; 1804-1805.

- Amstelaam: W. Vermandel en zn.
- + *Heer, De - Janus Januszoon.* [Weekblad] 1801-1802.
Den Haag: J.L. van Laar Mahuet.
  - + *Heer, De - politieke blixem.* [Weekblad] 1801-1802.
Den Haag: J.L. van Laar Mahuet.
- Historie, Staatskundige - van Holland: zie Maandelijksche Nederland-sche Mercurius.*
- [Beide bladen werden gezamenlijk uitgegeven en kregen één titel-pagina voor de jaargang. De nummers zelf zijn echter duidelijk onderscheiden. De *Staatskundige historie* is geen literair tijdschrift te noemen.
- Huisvader, De.* [Weekblad] door Y. van Hamelsveld; [1809].
Amsterdam: J. Ruys.
- [In het exemplaar van de KB staat geen jaartal; de CCP geeft 1810; Saakes geeft 1809 als uitgavejaar aan.]
- + *Janus* [1]. [Weekblad] 1801-1802.
v.v. *Janus Januszoon.*
v.a. *De oude echte Janus.*
Den Haag: Sneyders en Van Tienen.
  - + *Janus* [2]. [Weekblad] 1802.
Delft, enz.: J. Wiegman, enz.
[nadruk van *Janus* [1].]
  - + *Janus Janus-zoon.* [Weekblad] 1800-1801.
v.a. *Janus* [1].
Den Haag: Sneyders en Van Tienen.
  - + *Janus, De oude echte.* [Weekblad] 1802.
v.v. *Janus* [1].
Den Haag: Sneyders en Van Tienen.
- Konst- en letter-bode, Algemeene.* [Weekblad] 1801-1861.
v.v. *Nieuwe algemene konst- en letter-bode.*
Haarlem: A. Loosjes Pz.
- Konst- en letter-bode, Nieuwe algemene -, voor meer- en min- ge-beffenden.* [Weekblad] 1794-1800.
v.v. en v.a. *Algemeene Konst- en Letterbode.*
Haarlem: A. Loosjes Pz.
- * *Letter-oefeningen, Algemeene vaderlandsche* [enz], *Benevens Mengelwerk* [enz.]. [15 afl. p.j.] 1791-1813.
v.v. *Nieuwe vaderlandsche letter-oefeningen.*
v.a. *Vaderlandsche Letter-oefeningen.*
Amsterdam: A. van der Kroe en Wed. J. Yntema en zn.
  - * *Maandschrift, Nieuw - tot nut van 't algemeen* [enz.] uitgegeven door het departement Groningen, behoorende tot de Bataafsche Maatschappij: *Tot nut van 't algemeen.* 1809-1811.
v.v. *Maandschrift tot nut van 't algemeen.*
Groningen: W. Wouters.
  - * *Maandschrift tot nut van 't algemeen* [enz.], uitgegeven door het departement Groningen, behoorende tot de Bataafsche Maatschappij: *Tot nut van 't algemeen.* 1808.
v.v. *Weekblad tot nut van 't algemeen.*
v.a. *Nieuw Maandschrift tot nut van 't algemeen.*

Groningen, enz.: W. Wouters, enz.

[Volgens *De Jong en Saakes* bestond het tijdschrift al in 1805; exemplaren van 1805-1807 zijn echter spoorloos.]

Magazijn van algemeen belang. [Maandblad] 1808.

Amsterdam: G. Roos.

Magazijn, Christelijk -, of: Bijdragen ter bevordering van Christelijke verlichting en Evangelische deugd [enz.]. [Periodiek] bijeengezameld door P. Beets Pz.; 1799, 1803, 1808, 1820.

v.a. *Nieuw Christelijk Magazijn*.

Hoorn: J. Breebaart.

[Hoewel het werk opgenomen is in de CCP, is het tijdschrift-karakter zeer dubieus. Het verscheen wel bij stukjes, 23 bv. voor het tweede deel, maar was geen jaarlijkse uitgave.]

Magazijn voor de critische wijsbegeerte, en de geschiedenis van dezelve. [Driemaal p.j.?] door P. van Hemert; 1799-1803.

Amsterdam: M. Schalekamp.

Magazijn, Nationaal. [Tweewekelijks?] 1801-1802.

Amsterdam: J. ten Brink Gz.

Magazijn, Vaderlandsch -, van wetenschap, kunst en smaak. [Onregelmatig?] 1801-1812.

v.v. *Nieuw algemeen magazijn van wetenschap, kunst en smaak*.

[Bestond tot en met 1799, niet in 1800.]

Amsterdam: G. Warnars.

[Bestond uit vier afdelingen, de vierde is *literair te noemen.]

Mengelingen voor Roomsch-Catholijken. [Kwartaalschrift?] 1807-1809.

Amsterdam: B.J. Crajenschot.

+ *Mentor, De*. [Weekblad] 1801.

Amsterdam, enz.: Wijnands, enz.

Mercurius, Amsterdamsche. [Maandschrift] 1807-1814.

v.v. *Maandelijsche Nederlandsche Mercurius*.

Amsterdam: J. Ruysendaal.

[*literair in de afdeling *Mengelwerken*]

Mercurius, Maandelijsche Nederlandsche. 1756-1807.

v.a. *Amsterdamsche Mercurius*.

Amsterdam: J.A. Swalm.

[Het *Letterkundig Mengelwerk* is *literair.]

[De titelpagina van de jaargang heeft als begintitel: *Staatkundige historie van Holland* [enz.]: *Benevens de maandelijsche Nederlandsche Mercurius*.

De nummers dragen als titel echter alleen de bovenstaande.]

* *Opmerker, De leerzame en boertige*. [Tweewekelijks] 1809-1810.

Amsterdam: C. Timmer.

Overdenkingen, gesprekken, enz. ten gebruike van godsdienstige huisgezinnen [enz.]. [Weekblad?] door J. Hofman en H. Polman Az.; 1807-1809.

Haarlem: A. Kampman Hz.

[Hoewel bij nummers en deze bij jaarlijkse delen uitgegeven, is het tijdschriftkarakter niet duidelijk.]

* *Phosphorides, in 22 boertige vertoogen*. [Weekblad] door A. Fokke Sz.; 1801.

- Amsterdam: J. v.d. Hey.
- + *Prullemand, De - en Apollo, in vijftien comische vertoogen.* [Weekblad] door B. Daalberg; 1805.
[nr. 1-4: *De Prullemand*; nr. 5: *De Prullemand, in het vervolg Apollo*; v.a. nr. 6.: *Apollo*.]
Den Haag: J. Immerzeel jr.
- * *Recensent, De -, ook der recensenten.* [8 maal p.j.] 1806-1850.
v.a. *De Recensent: Algemeen letterlievend maandschrift.*
Amsterdam: J. van der Hey.
- Schatkamer, Evangelische -, of: Gemengde bijdragen, ter bevordering van de kennis en beoefening van den waaren Evangelischen Godsdienst.* [Periodiek] door C. Brem; 1799-1802.
Rotterdam: N. Cornel.
[Hoewel in stukjes verschenen en de stukjes in een deel per jaar uitgegeven zijn, is het tijdschriftkarakter niet duidelijk.]
- Schoolonderwijzers, Voor: Eene bijdrage tot het verbeterd onderwijs.* [Tweemaandelijks] 1808-1809.
Leyden: D. du Mortier en zn.
- Schouwburg van in- en uitlandsche letter- en huishoudkunde.* [Tweemaandelijks] 1805-1810.
Den Haag: Immerzeel en Comp.
- Schowtooneel, Amstels.* [Weekblad] door A.L. Barbaz. 1808-1809.
Amsteldam: W. van Vliet.
- + *Sem, Cham en Japhet.* [Weekblad] 1800.
v.v. *De Arke Noach's.*
Amsterdam: H. Gartman.
- * *Tijdkorting, Onze - aan den Yssel: Den vrienden en gebuuren aan Rhijn, Waal, Lek, Maas, Merwe, Y en Amstel gewijd.* [Tweemaandelijks?] 1800.
Amsterdam: H. Gartman en W. Holtrop
- Uittreksels, Maandelijksche -: of: Boekzaal der geleerde waereld.* 1716-1811.
v.v. *Republyk der geleerden.*
v.a. *Boekzaal der geleerde wereld.*
Amsteldam: D. onder de Linden en zn.
- Vriend, De - der behoeftigen, of: Eenvoudig onderwijs naar de gereformeerde Christelijke leere* [enz.]. [Weekblad?] 1800.
's Hage: H.C. Susan.
[Het enige exemplaar (UBA) is een tweede deel en begint met nr. 53: volgens *Saakes* bestond het al in 1799.]
- * *Vrijmoedige, De.* [Weekblad?] naar 't hoogduitsch van A. von Kotzebue; 1804.
v.a. *Nuttig en aangenaam Mengelwerk van verschillende Onderwerpen.* zie 1.4. Spoorloos.
Amsteldam: H. van Kesteren.
[Bestond volgens *Saakes* ook al in 1803, echter nergens aanwezig.]
- Waarheid-delver, De -: een philosophisch, moralisch en historisch, maandwerkjen.* Door P. Verbrugge; 1801.

Burg-Steinfurth: J.D. Möllenkamp.

Weekblad tot nut van 't algemeen voor het jaar 18... uitgegeven door het departement Groningen, behoorende tot de Bataafsche Maatschappij: Tot nut van 't algemeen. 1801-1802.

v.v. *Weekblad voor den zoo genaamden gemeenen man* [enz.]

v.a. *Maandschrift tot nut van 't algemeen.*

Groningen: W. Zuidema.

[De jaargang van 1802 heb ik niet gezien, het enige exemplaar daarvan berust volgens de CCP in de Universiteitsbibliotheek van Groningen. Volgens de *Naamlijst Saakes* moet het weekblad tot en met 1804 bestaan hebben en toen overgegaan zijn in het *Maandschrift*.]

Weekblad, Het - zonder tytel. [Tweewekelijks!] 1801.

Rotterdam: J. Hofhout en zn.

Weekblad voor den zoo genaamden gemeenen man, uitgegeven door het Departement Stad en Lande, behoorende tot de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. 1797-1800.

v.a. *Weekblad tot nut van 't algemeen* [enz.]

Groningen: W. Zuidema.

1.3. Mogelijk literaire tijdschriften 1800-1809

Berichten, Buiten - en Binnenlandsche - en brieven betreffende de zaak des Evangeliums. [Maandblad] 1800-1801.

v.a. *Godsdienstige berichten, brieven en mengelwerk.*

Amsterdam: J. Weppelman.

Godsdienstige berichten, brieven en mengelwerk. 1802-1804.

Amsterdam: J. Weppelman.

[van beide periodieken berusten de enige exemplaren in de Universiteitsbibliotheek van Groningen.]

1.4. Spoorloos: mogelijk literaire tijdschriften 1800-1809 die niet in de CCP voorkomen.

Argus, De. 1803.

Amsterdam: Wed. H. Arends.

Babbelaars, De verwonderlijke. [Weekblad] 1800.

Rotterdam: J.D. Demelinne.

Bijdragen, Authentieke- tot de geschiedenis van onzen tijd. [Maandblad?] 1805-1806.

Amsterdam: H. Moolenijzer.

Christen, De Waare. [Weekblad] 1800.

Leijden, enz.: J. v. Thoir, enz.

Daemon, De. 1803.

Amsterdam: J.G. Rohloff.

Geest der nieuwste letterkunde. 1802.

Amsterdam: P. den Hengst.

Godsdienstvriend, De ware. 1802.

's Hage: B.A. Fallée.

Janus Boer. 1801.

Leyden: P.H. Trap.

Kerkbode, Weeklijksche. 1803.

Amsterdam: C. Timmer.

Kraaij, De: La corneille: Le Perroquet. 1809.

Amsterdam: H. Moolenijzer.

Kruiwagen, In de nationaale. [Weekblad] 1800.

Rotterdam: J.D. Demelinne.

Mengelwerk, Nuttig en Aangenaam - van verschillende onderwerpen.

Door A. von Kotzebue; 1805-1806.

v.v. *De Vrijmoedige*; zie 1.2.

Amsterdam: H. van Kesteren.

Nieuwsbode, De Hollandsche. 1809.

Amsterdam: J. Ruijs.

Oefenschool van en voor Onderwijzers en Opvoeders der Jeugd. 1809.

Rotterdam: C. van der Dries en Zoon.

Onderhouder, Den. 1802.

's Bosch: E. Lion en Comp.

Onderweizer, De Vaderlandsche - voor de Eenvoudigen. Door J. Telvooren; 1802.

's Hage: J. Plaat.

De Politicque, of: Bijzonderheden, behoorende tot de Achttiende Eeuw voor de Nakomelingschap. 1800.

Leyden: P.H. Trap.

Salomo. [Weekblad]] door J.H. van der Palm; 1807-1809.

Amsterdam: J. Allart.

Samenspraak tusschen Frans Vrolijk en Keesje Zucht. 1801.

Amsterdam: J. Verlem.

Schoonmaker, De Luthersche. 1801.

's Hage: J.A. van Drecht.

Schowburg, Algemeene Spectatoriaale, of: Tooneelstukken, door de eerste vernuften van Europa. 1800.

Amsterdam: J.W. Smit.

Schuimspaan, Algemeene, of: Leesgierige Na-Courant. [enz.]. [Weekblad] 1800-1802.

Rotterdam: J. Bal en Ph. Tuijnzing.

Spectator, De - van de negentiende eeuw. 1802-1803.

Den Haag: J.C. Leeuwestijn.

[De enige exemplaren berusten volgens de CCP t.p. in de UBA; daar bleken ze in de magazijnen echter onvindbaar.]

Spectator, Den Staatkundigen en zedelijken. 1802.

's Hage: Snejders en Meijer.

Spiegel, De. 1804.

Haarlem: A. Loosjes Pz.

Staats-Secretaris, De Nieuwe Europische. 1801-1806.

Amsterdam: D. Swart en J. Scholten.

Themis, De. 1804.

Amsterdam: H. Karseboom.

Tooneelkijsker, De. 1804.

Rotterdam: Demelinne en Comp.

- Toverlantaarn, De -, fraai curieus mooi, & zoo mooi.* 1800.
Rotterdam: J.D. Demelinne.
- Toverlantaarn, De - voor de gemeene man.* 1802.
Leyden: P.H. Trap.
- Uil, De - van Minerva.* 1804.
Amsterdam: Elwe en Werlingshoff.
- Voorraad-schuur, Christelijke, of: Bijdragen tot bevordering en beoefening van ware Godvrugt.* 1800.
's Hage: Wed. J.P. Wijnands.
- Vriend, De - der Christenen.* [Weekblad] 1800.
Rotterdam: N. Cornel.
- Vrijheidsvriend, De onverschrokken.* Door C. Heijbeek; 1801.
Amsterdam: J. Verlem.
- Weekblad over den Bijbel, ten nutte van mingeoefenden.* 1802-1807.
Groningen: W. Zuidema.
- Weekblad, Natuurkundig - ten behoeve van minkundigen.* 1801.
Rotterdam: J. Hofhout en zoon.
- Weekblad tot nut en vermaak.* 1805-1806.
Groningen: W. Zuidema.
- Weg, De -, de waarheid en het leven.* [Weekblad] 1801-1802.
's Hage: H.C. Suzan.
- Wijsgeer, De beschouwende.* [Weekblad] 1800.
Amsterdam: G. Roos.
- Zak-bibliotheek van vernuft en smaak.* 1797-1804.
Amsterdam: J. Allert.
[De enige exemplaren berusten volgens de CCP in de UBA; daar bleken ze in de magazijnen echter onvindbaar.]
- Zang-oefening, Godvruchtige opwekkende -, voor het Genootschap: Naar hooger doel.* 1804-1805.
Utrecht: P. van Oort.
- Zedenmeester, De Bataafsche.* 1803.
Enkhuizen: O. v.d. Willigen.

Marita Mathijssen

Noten

- (1) Tot nu toe zijn in de reeks verschenen; P.J. Verkruysse, *Critisch Bulletin*, Amsterdam 1975. J.F. Geerds en J.M.F. Sicking, *De Vrije Bladen*, Amsterdam 1975. Er is een begin gemaakt met de beschrijving van een negentiende-eeuws blad: *De Vaderlandsche Letteroefeningen*.
- (2) Ik denk bv. aan de tweedejaarssyllabus "Moderne Letterkunde" die aan het Instituut voor Neerlandistiek in Amsterdam gehanteerd wordt.
- (3) J.M.H.J. Hemels. *De Nederlandse pers voor en na de afschaffing van het dagbladzegel in 1869*. Assen 1969. (Diss. Nijmegen)

- (4) Aan het Kohnstamm-Instituut van de Universiteit van Amsterdam is een onderzoek gaande naar pedagogische tijdschriften, waarbij ook aan een inventaris gewerkt wordt.
- (5) L.J.N.K. Boeken- van Aken. *Catalogus Nederlands toneel. III. Geschiedenis*. Amsterdam 1956 (Bibliotheek der Universiteit van Amsterdam). Dit boek heeft voorin (p. 3-17) een lijst van toneeltijdschriften.

DE
RECENSENT,

OOK DER

RECENSENTEN.

EERSTE DEEL.

*

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES VAN DER HEY.
1806.

ONZE
TYDKORTING

AAN DEN

Y S S E L.

DEN

VRIENDEN EN GEBUUREN

AAN

RHYN, WAAL, LEK, MAAS,
MERWE, Y EN AMSTEL
GEWYD.

EERSTE DEEL.

*

AMSTERDAM,
by H. Gartman en W. Holtrop,
1800.

DE
FORTUIN,

WEEKBLAD,

BEVATTENDE ERNSTIGE EN BOERTIGHE
MENGELINGEN,

IN PROZA EN POËZY,

DOOR

A. L. BARBAZ.

Al 't goede doen wy zelf; Verma dat al het goede;
Nieuw heeft alomte gelyk; het wonder doet al niet.
Stads. 100.

Te AMSTELDAM, by
W. VERMANDEL EN ZOON,
MDCCCV.

ALGEMEENE
VADERLANDSCHE
LETTER-OEFENINGEN,

WAARIN DE

BOEKEN EN SCHRIFTEN,

DIE DAGELIJKS IN ONSE VADERLAND EN
ELDERS UITKOMEN, GORDICULEN.
DIE TEVEN EN VERMOEDIG
VERHANDELD WORDEN.

BENEVEN'S

MENGELWERK,

tot Fraaije Letteren, Kunsten en Wetenschappen,
bevatte.

EERSTE STUK.

VOOR

1800.

Met Plaat.

Te AMSTERDAM
by A. VAN DER
en by
DE WED. J. YNTEMA EN ZOON.
1800.